

Túrkeve Város Polgármestere
Túrkeve, Petőfi tér 1.

Az előterjesztést véleményezi:
Oktatási, ifjúsági, kulturális és sport bizottság

Előterjesztés
a Helyi Értéktár Bizottság beszámolójáról

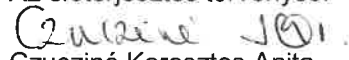
Tisztelt Képviselő-testület!

Dr. habil. Örsi Julianna a Helyi Értéktár Bizottság elnöke beszámolót készített a Bizottság elmúlt időszaki munkájáról, melyet változatlan formában mellékelünk.
Kérjük a határozati javaslat megtárgyalását és elfogadását.

Túrkeve, 2023. május 24.

Sallai Róbert Benedek
polgármester

Az előterjesztés törvényes:

Czuczíné Keresztes Anita
jegyző

91/2023.(V.30.) sz. képviselő-testületi határozati javaslat
a Helyi Értéktár Bizottság beszámolójáról

Túrkeve Városi Önkormányzat Képviselő-testülete a Helyi Értéktár Bizottság beszámolóját elfogadja, és megköszöni a Bizottság tagjainak munkáját.

Erről értesülnek:

1. Dr. habil. Örsi Julianna, Helyi Értéktár Bizottság elnöke
2. A képviselő-testület tagjai
3. Polgármesteri Hivatal tisztségviselői

Túrkevei Értéktár Bizottság
Túrkeve, Városi Önkormányzat
lev.cím: 5420 Túrkeve, Deák F. u. 4.
e-mail: kultura.kevi@gmail.com
tel: 06-30-9383777

Túrkeve Város Önkormányzata részére

Tisztelt Képviselő-testület!

Előterjesztem önálló napirendi pontként a

**Helyi Értéktár Bizottság beszámolója-t
a 2022. év - 2023. év első félévi munkájáról**

A Helyi Értéktár Bizottság (dr.habil. Örsi Julianna elnökletével és Győri József, Hegyi Csicsai Csaba, Kapás János Zsolt, Sallai R. Benedek tagokkal) 2022. év és 2023. 1. félév időszakban több területen tevékenykedett. Ezek a legfontosabb lépések:

1.) Számba vettük az előző bizottság által összeállította a **Helyi Értékek** anyagát. A **Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Értéktár** által befogadott, elismert megyei értéktárban szereplő tételek száma 2020-ban összesen 5 tétel van: Kunhímzés, kevi birkapaprikás, Korda testvérek életműve, Kevi Juhászfesztivál, Kevi lakodalmi sodrott perec. A Hungarikum Bizottság nyilvántartása szerint 7 tétel szerepel a 2016-ban összeállított listán, amely túrkevei nevezetesség: a Finta testvérek életműve, a Korda testvérek életműve, dr. Balogh János életműve, Kunhímzés, a Kevi Birkapaprikás, a Kevi Juhászfesztivál, Kevi sodrott (lakodalmi) perec. A kunhímzést „Alföldi szőrhímzés élő gyakorlata” címen Dr. Örsi Julianna, Dr. S Kovács Ilona, Bán Andrea néprajzkutatók által elkészített anyag alapján az UNESCO Magyar Nemzeti Értéktárba nyilvántartásba vette. (Ebben jelentős helyen szerepel a túrkevei szakkör tevékenysége is.)

A 2022-ben s helyi értéktárba elfogadott és általunk a megyei értéktárba javasolt tételek a következők: Kulturális javak: Hegyfoki Kabos meteorológus munkássága, A nagykunsági szőrhímzés mai, túrkevei gyakorlata; Luka Lajos vesszőfonó, a Népművészet Mestere; Kunok hazája film és kiállítás; természeti értékek: Túzokdörgés, Kevi gyógyvíz.

2.) Helyzetelemzéshez számba vettük a különböző országos vagy egyéb nyilvántartásokban szereplő türkevei tárgyi és szellemi értékeket, objektumokat.

II. Önkormányzati, helyi védettségű objektumok Túrkevéen

A. Az **UNESCO Magyar Szellemi Örökség** listájában szerepel az Alföldi szőrhímzés; **Védett Természeti Értékeink:** Kunhalmok; Ecsegpusztá. **Régészeti Értékek:** Terehalom bronzkori lelőhely. **Műemlékek:** Református Templom, Római Katolikus Templom, Református Parókia; **Műemlék jellegű épületek (Kulturális Örökség Hivatal által nyilvántartott objektumok száma 2022-ben 14 épület:** Jégpalota (Lakóház, Laczka János u. 1.), Petőfi Sándor Általános Iskola (Petőfi tér 6.), Kossuth Lajos úti Általános Iskola (Polgári iskola - Kossuth u. 33.), Finta Múzeum (Attila u. 1.), Granárium (Piactér), Lakóház (Finta u. 12.), Madarász Károly Művelődési ház (Táncsics u. 16.), Oroszlán fogadó (Mátyás király u. 1.), Óvoda (Széchenyi u. 11.), Református templom (Kossuth u.), Római Katolikus templom (Széchenyi u. 23.), Református Parókia (Gyülekezeti ház - Kossuth u.1.), Városháza (Petőfi tér 1.), Zeneiskola (Széchenyi u. 9.); **nemzeti kegyhely:** Hajdu László 1848-as hadnagy sírja a Véntemetőben.

B. Az objektumok állapotfelmérése (szemrevételezése, fotózása)

Jégpalota (épült 1830 körül Laczka János nagykun kapitány telkén): Magántulajdonban. A telekhatárt átlagosan 2 méternél magasabb orgonasövény határolja, amely az épületet teljesen eltakarja. Így az odalátogatók nem látják. Hosszútávon javasolt az épület megvásárlása, önkormányzati tulajdonba vétele és kulturális célokra való hasznosítása. Az Országos műemlékben, mint kismemesi kúria szerepelt.

Petőfi Sándor Általános iskola (épült: 1860) – Felújított állapotban, bár a homlokzat elvesztette a korábbi jellegzetességét (bordázottságát). – Önkormányzati tulajdonban.

Kossuth úti Iskola (Polgári iskolának épült, amelyben az oktatás 1908-ban kezdődött.) — Felújított állapotban van. A kerítés kissé dőlt, javítandó. Szecessziós stílusú épület. Önkormányzati tulajdonban.

Finta Múzeum (Eredetileg polgári lakóház) 2000-ben felújították. A kiállítás lapostetős része ekkor kapott nyeregtetőt. Új, faragott léckerítést is kapott. 2009 után az épülethez nyitott oldalú közösségi teret alakítottak ki deszkából. Így az összkép most elfogadható. Jelenleg az épület energetikai felújítása folyik. Önkormányzati tulajdonban van.

Granárium (terménytároló épült 1830-ban). Az 1960-70-es években hullámpalából gangot toldottak hozzá. Jelenleg a benne levő egyik bolt kirívó óriás plakát hirdetői nagyon zavarják a látványt. A hullámpala helyett is holdfarkú cserépfödém jobb lenne. A Helyi Református Egyházközség tulajdonában van.

Református Templom Épült 1755-ben, restaurálták 1828-ban, majd kibővítették 1845-47 között.. A most is álló tornyot 1782-ben építették hozzá. 1858-ban Hajdu Imre 3 harangot készíttetett Bochumban.) — A legutóbbi felújítása 2022-ben fejeződött be. A templomkert gondozása az orgonasövény kiirtásával, az előkert kialakításával, az új kerítés elkészítésével megfelelő. Az utcán a járda balesetveszélyes, javítást igényel. A templom melletti garázs nem képbeillő, mindenképpen elrejtendő. A templom és az orgona történetéről Kereszti Roland most készített feldolgozást, amelynek nyilvánosságra hozása folyamatban van. Az épület a Helyi Református Egyházközség tulajdonában van. Az Országos Műemlékjegyzékben szerepel.

Református Parókia Épült a 18. század elején barokk stílusban. A város legrégebbi épülete. Jelenleg felújítva, gondozva van. Látványa a turisták számára is figyelemfelhívó. Az épület látogatható. A belső terében régi kegytárgyak is láthatók. Az udvari kert gondozott. Az épület a Helyi Református Egyházközség tulajdonában van. Az Országos Műemlékjegyzékben szerepel.

Római Katolikus Templom (épült (1812-1822.)) Felújították az 1990-es években. Pál és Péter apostoloknak van szentelve. A búcsút június végén (Péter-Pál napján) tartják tar. Az épület klasszicista stílusú. Az épület a Helyi Római Katolikus Egyházközség tulajdonában van. Az Országos Műemlékjegyzékben szerepel.

Parasztház (A Finta u. 12. lakóház épült a 19-20. század fordulóján) — Erősen átalakított, jellegét teljesen elveszítette. Az épület magántulajdonban van. Javaslandó az országos műemlék jegyzékből törölni.

Madarász Károly Művelődési ház (egykori Ipartestület székháza). Az épület belsőterében az alapítókról, az alapításról márványtáblán emlékeztető szöveg olvasható. A nagyterem bálteremként, közgyűlés és egyéb rendezvények helyszínéül szolgált. Napjainkban is a város kulturális rendezvényeinek egyik helyszíne. A színpad a régi színjátszás helye volt. A Madarász Károly és neje a 20. század néptanítói a 20. században (1920-1950-es években) sokat tettek a népdal és a népi színjátszás megőrzéséért. Napjainkban az intézmény Madarász Károly nevét viseli és önkormányzati tulajdonban van.

Oroszlán Fogadó (Fogadónak épült 1840-ben klasszicista stílusban). Sokáig működött vendéglőként. Volt benne ivó, vendégszoba, tekeszoba stb. Az udvarán van egy régi kút. Az épületben és előtte folyt a 48-as huszárok toborzása. Itt járta a verbunkot Egres Kiss Lajos is. Az épület a 20. század első felében Egészségházként funkcionált. Ebben az időben kapta meg az utcai homlokzatát a polgári iskola hatására szecessziós motívumokkal díszítették. A 2. világháború után az ACSI-nak (Állami Családsegítő Intézet) adott helyett. Működött benne tudógondozó, majd az 1982-ben történt bezárásáig gyermekorvosi rendelő. 2022-ben kezdődött a legutóbbi felújítása. Az épület önkormányzati tulajdonban van.

Városháza (Ma a Polgármesteri Hivatal funkciót tölti be.) Az 1810-ben épült városháza a 19. század végén már nem tudta betölteni eredeti funkcióját. **1897-ben** építtette fel a város a jelenleg is álló épületet, amelyben ma is a város irányítását ellátó testület működik. A neoklasszicista stílusú épület megőrizte eredeti jellegét és funkcióját. Jelenleg a tető beázik és a nagyterem akusztikája javítandó. Az épület önkormányzati tulajdonban van.

Zeneiskola (Nagygazda család építtette a 20. század elején. 1970-80-as években Posta működött benne. Jelenleg az Egressy Béni Zeneiskola használja). Az eredetileg polgárháznak épült objektum felújításakor az eredeti faldíszítésből a stukkó-sor maradt meg.. Az L alakú épület belső terében az oszlopok utalnak neoklasszicista jellegére. Meggondolandó, hogy a helyi műemlékjellegű besorolás szükséges-e. Az épület önkormányzati tulajdonban, a Túrkevéért Alapítvány használatában van.

Óvoda és bölcsőde — Széchenyi u. 11. A 19-20. század fordulóján épült. A magas téглаépület jelzi az egykori gazdája tehetőségét. Az épület közepetáján Petőfi Sándor és Arany János mellszonbra utal a az építtető hazafias magatartására is. A története még további kutatást igényel. Az épület önkormányzati tulajdonban van.

Helyi védelem alatt álló épület (nincs bejelentve az országos nyilvántartásba):

Parasztház — Debreczeni u. 8. Épült a 19-20. század fordulóján népi klasszicista stílusban. Egy helyi redemptus család a Debreczeni család tulajdonában volt. Az alsóépületet az idők folyamán elbontották, illetve leégett. (Napjainkban egy jellegtelen ól rontja az összképet.) Különösen zavaró volt az épület elején elhelyezett gázcsővezeték, amelyet javaslatunkra áthelyezett az új tulajdonos. A nádtető felújítása javasolt. Túrkeve Város Képviselőtestülete 2022-ben helyezte helyi védelem alá a jelenlegi tulajdonos indítványára idegenforgalmi célú hasznosítás érdekében. Az épület felújításához és turisztikai hasznosításához s jelenlegi

tulajdonos állami támogatást vesz igénybe. (A felújítás kiterjed a tetőre, szigetelésre. A kerítés megújításával együtt kunkapu készítését is tervezik.)

Az objektumok állapotának rögzítését (állapot lejegyzés, fotók készítése) a Helyi Értéktár Bizottság elnöke végezte.

Túrkevei kunhalmok — Túrkevéen két típusú kunhalom található: a.) tellhalom (lapos, elnyúló természeti képződmény): az eredeti domborzat kimagasodó pontjai, amelyek települési helyeket őriznek a különböző régészeti korokból. Ebből feltárt a bronzkori Terehalom, melynek anyagát a szolnoki Damjanich Múzeum őrzi. b.) temetkezési helyek (magas, kúpos, ember által készített, sírokat, esetleg templomalapokat őrző pontok. Túrkeve határában több halmot beazonosítottak a kutatók a 20. század utolsó negyedében, de vannak, amelyek teljesen eltűntek. Nevüket a lakosság őrzi földrajzi névként. 1982-ben az ismert 30 halomból 3-at már elhordtak, 2 elpusztult. A kunhalmok védettségének felterjesztése dr. Tóth Albert országgyűlési képviselőnk nevéhez fűződik, melyet az országgyűlés törvénybe iktatott. Túrkeve határában a következő halmok neveit és helyeit ismerték a kutatók és a lakosok: Akasztó halom, Buga halom, Dob halom, Ecseg halom, Egyház halom, Fenékári halom, Gástyási halom, Határ halom, Kántor halom, Kengyel halom, Kender halom, Kiskabai halom, Kisdögös halom, Középhalom, Kőhalom, Legény halom, Lőrinc-halom, Lyukas halom, Magas halom, Nagydögös halom, Pásztó halom, Remete halom, Sárgaparti halom, Szalai halom, Török halom, Terehalom, Túrkeddi nagyhalom, Várhalom, Vecserke halom, Vénkerti halom. A kunhalmokat a helyi önkormányzat 1992-ben védetté nyilvánította.

Nyilvántartott nemzeti kegyeleti hely a Hajdu László honvédtiszt sírja a Véntemetőben.

Hajdu László történelmi értelmiségi család közismert tagja. (1817-1880) a Jászkun Kerület főügyésze, Túrkeve Bírója, az 1848/49-es szabadságharc huszárfőhadnagya volt, aki részt vett a debreceni csatában, ahol megsérült. Elismert zenetudós volt, aki foglalkozott a református egyházzenevel, a hangszerekkel. A nemzeti hagyományok megőrzése mellett figyelemmel kísérte a zenei egyesületek működését is.

Összegezve megállapíthatjuk, Hogy az önkormányzat és az egyházak tulajdonába tartozó épületeink az utóbbi években jórészt felújításon estek át, de vannak hiányosságok a nyilvántartott egyéb épületek, a temetői emlékek és természeti, valamint a régészeti értékek gondozásában. (A kőtárak objektumain a feliratok olvashatatlanok.) Nagyobb odafigyelésre és társadalmi összefogásra van szükség. A túrkevei értékek népszerűsítésére könyvet és prospektusokat kellene megjelentetni.

C. A Túrkevei Helyi Értéktár Bizottság 2022-23. évi eredménye és további tervei

Kiindulópont:

A Túrkevei Helyi Értéktárnak tartalmaznia kell mindazon természeti, társadalmi, építészeti, szellemi értékeket, amelyek a város történetéhez kapcsolódnak és a jelen embere megbecsüli, továbbadja a jövő nemzedékének. Ezért a különböző törvények, rendeletek (természeti örökség, kulturális örökség, helyi érték, szellemi örökség stb.) adatbázisát is figyelembe véve nevezzük azokat helyi értékeknek.

A Helyi Értéktár Bizottság a 2022. novemberi ülésén Helyi értékként elfogadta és megszavazta az alábbi tételket, valamint javasolta a Megyei értéktárba való felterjesztését is. A felterjesztés és a döntés 2023. május 16-án megszületett.

A Megyei Értéktárba javasolt tételek és elfogadásuk:

1. *Túzokdűrgés — döntés: Maradjon a Helyi Értéktárban*
2. *A túrkevei gyógyvíz — döntés: Megyei Értéktárba elfogadva*
3. *Luka Lajos, a Népművészet mestere munkássága — döntés: Megyei értéktárban a Népművészet mesterei csoportban*
4. *A Kunhímzés túrkevei hagyománya — döntés: Megyei Értéktárban a Kunhímzés csoportban*
5. *A Kunok hazája film és a Kun Képes Krónika kiállítás (Rendező: Karácsony Sándor) — döntés: Megyei Értéktárba elfogadva*
6. *Hegyfoky Kabos római katolikus pap és meteorológus — döntés: Megyei Értéktárba elfogadva*

A Túrkevei Helyi Értéktár bővítésére további javaslat:

1. *Megváltó gyógyszerár (Kenyérmezei u. 42.)*
3. *Nagykun népi klasszicista (kerekoszlopos) parasztház (István Király u. 18.)*
4. *Polgári lakóház. (Kossuth u. 17.) Czihát Kálmán polgármester építtette. A második világháború után tsz-iroda lett. Később a Finta család lakta (Finta Sándor orvos, ifj. Finta Sándor szobrász) és más, főleg értelmiségi család lakta. Jelenleg a 3 lakás magántulajdonban van.*

4. *A magyar nóta és népdalkincs őrzői (Madarász Katalin, Farkas Rozika, Koltai László, Simon Éva, Czinder Valéria, Horváth Lajos, Madarász Károly Népdalkör, Chorda Kórus)*
5. *A TVSE Birkózó Szakosztálya (Kiss Kálmán edző és olimpikon tanítványai)*
6. *Redempció – történelmi emléknep, mint a lokális tudat erősítője*
7. *Hagyományőrző civil szervezetek (Egres Kiss Lajos Néptáncegyüttes, Túrkevei Honismereti Kör, Kevi Kör, Túrkevei Népi Díszítőművészeti Kör)*
8. *Dr. Györffy Lajos egykori múzeumigazgató a Finta gyűjtemény létrehozója, a török-kori településrend kutatója*
9. *1848-as síremlékek a túrkevei temetőben: Hajdu László honvédfőhadnagy (jogász, zenei író 1817-1880) sírja (Parcella, Szakas, sor, sír: 2, N/A, 1., 23.), Mihály László '48-as százados kriptája, Hajdu József 1848-49-es nagykun kapitány síremléke a vénkerti kőtárban. A kőtárba-kerülés szabályait szakmai hozzáértéssel meg kell határozni.*
10. *Kripták a túrkevei temetőkben és a város közéletében szerepet játszó személyek síremlékei (bírók, polgármesterek, tanítók, lelkészek, országgyűlési képviselők, neves intézményvezetők, írók-költők stb.). Szükséges a kiemelt személyek sírkövének gondozása (olvashatóság biztosítása).*

D. A Helyi Értéktár Bizottság pr-munkája

A Túrkeve újság mellett, hogy a város információs közéleti lapja gyakran közöl írásokat, melyek a helytörténeti ismeretek bővítését is szolgálja. A Finta Múzeum elsősorban a neves túrkevei születésű képzőművészekről ad újabb és újabb ismereteket, a Művelődési Intézmény az élő népművészeti mozgalom képviselőiről és a helytörténeti kutatók munkájáról ad információkat. (Pl. Farkas Rozália: Városnapi előzetes — Helytörténeti délután. In: Túrkeve, 2023. szeptember 12. p.) Mások is odafigyelnek a túrkevei, nagykunsági kezdeményezésekre. (Pl. Bugyi Gábor: A helyismeret (helytörténet, néprajz) beépítése az oktatási tananyagba. Tudománynapi konferencia Karcagon. In: Redemptio 2022. december 22-23. p.) A példákat sorolhatnánk.

A lakosok is sok értékes adalékkal gazdagítják az olvasók ismereteit. Itt most elsősorban A Helyi Értéktárról szóló újságokban megjelent híradásokat (elsősorban a bizottság elnöke publikációit) emeljük ki.

Dr. Örsi Julianna több cikket írt a helyi és más újságokba a Helyi Értékekről.

- Egy életút bemutatása. Életút – életsors pályázat a Nagykunságon. In: Túrkeve, 2021. december 19. p.
- A redempció szerepe a nemzeti tudat erősítésében. In: Redemptio 2022. június 17-18.p.
- Redempciós ünnepség civil megvalósítással. In: Túrkeve, 2022. július 20-21. p.
- A Helyi értéktár és az Oroszlán vendéglő. In: Túrkeve, 2022. július 21. p.
- Mire emlékezzünk a Város Napján? Városi privilégium, vásártartási jog megszerzése. In: Túrkeve, 2022. augusztus 12. p.
- Búcsúzás Ratkai Lajos szobrászművésztől. (Túrkeve, 1931. február 21.- Budaörs, 1922. augusztus 17.) In: Túrkeve, 2022. szeptember 4-5.
- A helyi értéktár helye, jelentősége és koncepciója Túrkevén. In: Helytörténeti Nap Túrkevén, 2020. szeptember 9. In: Redemptio 2022. október 9-29. p.; In: Túrkeve, 2022. november 18-19. p.
- A néphagyomány kopása. In: Redemptio 2022. december 32. p.
- Értékeink nyomába eredve ... In: Túrkeve. 2023. március 22-23. p.,
- Becsüljük meg helyi értékeinket és azok alkotóit! In: Túrkeve 2023. április 24-25. p. ; Redemptio 2023. április 31-32. p.

A helyi értékek továbbadói egyrészt a városban, a Nagykunságon élő *kutatók és alkotók*, a *tanárok*, másrészt a *művelődési-kulturális intézmények* (művelődésház, könyvtár, múzeum. Túrkevén nagy múltra tekintenek vissza a *művészeti csoportok* (tánc, népdalkör, kórus). Hiányzik azonban egy *honismereti kör*, vagy *múzeumbaráti kör* alapítása, szakszerű működtetése. Vannak olyan *civil szervezetek, alapítványok* is, akik zászlójukra tűzték a hagyományőrzést. Fontos lenne azonban az együttműködés, a programegyeztetés, úgy gazdagabb lenne a város kulturális élete.

Az 1989/90-es rendszerváltással egyidőben született meg a *Túrkeve újság*. A városi lap gazdag tárháza a helyi értékek megőrkítésének. Kiváló forrásanyag a jövő kutatóinak hagyományőrzés helyi eseményeinek felvonultatására. Ugyanakkor lehetőség is az ismeretek

közvetítésére. A szervezők ritkán használják ki a pr-munkához, inkább fordulnak az internetes lehetőséghez.

A Túrkeve TV is szerepet játszik a lakosság tájékoztatásában, ismereteinek bővítésében. Míg az újság tárt kapukkal várja az önkéntes tollforgatókat (Csak a szerkesztő munkáját honorálja a város.), a televíziózás speciális szakismeretet igényel, ezért munkatársai fizetett alkalmazottak. A figyelem azonban egyre inkább az audovizuális sajtóra irányul, amelyet ugyancsak figyelembe kell venni és lehetőségeit kihasználni.

A helyi értékeknek kiváló hírvivői a kiállítások. 2023-ban nagyszerű eredménye született a „Triumvirátus” című Finta Múzeum időszaki kiállításaként. Arra is felhívom a figyelmet, hogy két népművészeti alkotónk (Luka Lajos a Népművészet mestere és Nagy Istvánné hímző, szakkörvezető) tagja a Nagykunsági Népművészek Egyesületének, így alkotásaikkal gyakran szerepelnek ezen egyesület kiállításain is. Most éppen Karcagon a Györffy István Nagykun Múzeumban látható a „20 esztendő” a Nagykunsági Népművészet Szolgálatában című kiállításban többek között a két túrkevei alkotó anyaga. Az előző hónapban pedig a Tiszafüredi Művelődési központban volta az anyaguk a „Mesterek Dicsérete” című tárlaton, amelyet a Túrkevei Értéktár Bizottság elnöke nyitott meg. Luka Lajos és Nagy Istvánné évtizedek óta igen magas fokon műveli a hagyományos népi kultúra tovább-örökítését. Büszkék lehetünk rájuk. A Református egyház is évente ad helyet egy-egy színvonalas népművészeti kiállításnak.

Természetesen a Túrkevei Helyi Értéktár munkájában is vannak hiányosságok. Mivel a bizottság nem önálló jogi személy, így önállóan nem pályázhat, ami az eredményes munkájához forrásteremtést jelentene. Szükséges, hogy a gesztor Önkormányzat ebben támogassa a Bizottság elképzeléseit vagy jelöljön ki olyan szervezetet, amellyel ez megteremthető. Magam részéről a Túrkevei Kulturális Egyesületet már partnerszervezetnek ajánlottam, de erre hivatalos választ nem kaptam a városvezetéstől. Így csak ötleteink és javaslataink lehetnek, de a megvalósítás nem biztos, hogy beteljesül. Én azonban mindig bízom a jövőben. Remélem társakra találok és a célt elérjük. Nagy szükség van az értékeinket bemutató könyvekre, prospektusokra, képeslapokra, térképre, ajándéktárgyakra stb. Fel kell hívni a figyelmet értékeinkre. Kiváló közvetítők ezek a termékek is városunk népszerűsítéséhez.

Túrkeve, 2023. május 25.

Dr. habil. Örsi Julianna

a Helyi Értéktár Bizottság elnöke

MELLÉKLETEK

ORSZÁGOS TÖRVÉNYEK, RENDELETEK

A. Kulturális örökség országos törvény alá tartozó területek

Kulturális örökség elemei:

- a régészeti örökség,
- a hadtörténeti örökség régészeti módszerekkel kutatható elemei
- a műemléki értékek,
- a nemzeti emlékhely,
- a kiemelt nemzeti emlékhely és annak 61/I. § (3a) bekezdése szerinti településkép-védelmi környezete,
- a kulturális javak.
- Kunhalmok
- Nemzeti kegyhely

B. Hungarikum törvény (XXX. tc.)

2012. évi XXX. törvény a magyar nemzeti értékekről és a hungarikumokról - 114/2013 (IV.16) kormányrendelet a magyar nemzeti értékek és a hungarikumok gondozásáról

Cél: A magyar nemzeti értékek, köztük a hungarikumok megőrzendő és egyedülálló értékek, amely az egyetemes értékek része. Örökségünket, a magyar kultúra évezredes értékeit, a magyarság szellemi és anyagi alkotásait, amely a magyarság múltjának, jelenének és jövőjének tárháza.

- A nemzeti értékek a magyar kultúra évezredes értékei, a magyarság szellemi és anyagi alkotásai, ember alkotta és természeti és épített örökségünk) megőrzése
- A nemzeti tudat erősítése, a nemzeti arculat (imázs) megteremtése
- Összefogás a hazai és a határon kívül élő magyar nemzetiségűekkel
- Nemzeti értékeink összegyűjtése, elismertetése és bemutatása

2012. évi XXX. törvény a magyar nemzeti értékekről és a hungarikumokról - 114/2013 (IV.16) kormányrendelet a magyar nemzeti értékek és a hungarikumok gondozásáról

- Megvalósítás intézményrendszere, módja: Nemzeti értékek feltérképezése, adatbázisépítés és hasznosítása

- A bizottságok által összegyűjtött anyag elfogadása és felterjesztése, elfogadása különböző szinteken: helyi, megyei/térségi, országos gremiumhoz és a Hungarikum Bizottsághoz. Az adatbázisok építése, nyilvánosságra hozása és használata
- Helyi Értéktár
- Megyei/Térségi Értéktár
- Magyar Nemzeti értéktár
- HUNGARIKUM

- Hungarikum törvény alá tartozó területek

- **114/2013. (IV. 16.) Korm. rendelet**
- **a magyar nemzeti értékek és a hungarikumok gondozásáról**
- A Kormány a magyar nemzeti értékekről és a hungarikumokról szóló 2012. évi XXX. törvény 19. §-ában foglalt felhatalmazás alapján,
- a 19. § tekintetében az Alaptörvény 15. cikk (3) bekezdésében meghatározott eredeti jogalkotói hatáskörben,
- az Alaptörvény 15. cikk (1) bekezdésében meghatározott feladatkörében eljárva a következőket rendeli el:
- **1. A nemzeti értékek szakterületenkénti kategóriái**
- **1. §** A nemzeti értékek adatait a települési, tájegységi és megyei értéktárakban, az ágazati értéktárban, a külhoni magyarság értéktárában, a Magyar Értéktárban, valamint a Hungarikumok Gyűjteményében a következő, szakterületenkénti kategóriák szerint kell
- azonosítani és rendszerezni:
- *a) agrár- és élelmiszergazdaság:* az agrárium szellemi termékei és tárgyi javai – beleértve
- az erdészet, halászat, vadászat és állategészségügy területét –, különösen a mezőgazdasági
- termékek és az élelmiszerek, a borászat, továbbá az állat- és növényfajták;
- *b) egészség és életmód:* a tudományos és népi megelőzés és gyógyászat,
- természetgyógyászat szellemi termékei és tárgyi javai – beleértve
- az erdészet, halászat, vadászat és állategészségügy területét –, különösen a mezőgazdasági
- termékek és az élelmiszerek, a borászat, továbbá az állat- és növényfajták;
- *b) egészség és életmód:* a tudományos és népi megelőzés és gyógyászat,
- természetgyógyászat szellemi termékei és tárgyi javai, különösen a gyógyszerek,
- gyógynövények, gyógyhatású készítmények, gyógyvíz- és fürdőkultúra;
- *c) épített környezet:* a környezet tudatos építési munka eredményeként létrehozott, illetve
- elhatárolt épített (mesterséges) része, amely elsődlegesen az egyéni és közösségi lét
- feltételeinek megteremtését szolgálja; valamint az embert körülvevő környezet fenntartásához
- kapcsolódó szellemi termékek;
- *d) ipari és műszaki megoldások:* az ipari termelés – beleértve a kézműipart, kézművességet
- is – szellemi termékei és tárgyi javai, különösen az egyes technológiák, technikák,
- berendezés-, gép- és műszergyártás, műszaki eszközökkel végzett személy- és áruszállítás;

- *e) kulturális örökség:* a kulturális örökség szellemi és tárgyi javai, különösen az irodalom, a tudomány, a népművészet és népi kézművesség, néprajz, filmművészet, iparművészet, képzőművészet, táncművészet és zeneművészet; továbbá a védett ingatlan értékei, különösen
- a nemzeti vagyoni körébe tartozó, kiemelkedő értékű műemlékek és régészeti lelőhelyek,
- nemzeti és történelmi emlékhelyek, világörökségi helyszínek;
- *f) sport:* a fizikai erőnlét és a szellemi teljesítőképesség megtartását, fejlesztését szolgáló, a szabadidő eltöltéseként kötetlenül vagy szervezett formában, illetve versenyszerűen végzett
- testedzés vagy szellemi sportágban kifejtett tevékenység, különösen a sportolói életművek és csúcsteljesítmények;
- *g) természeti környezet:* az ember természetes környezetének tárgyi javai, különösen a fizikai és biológiai képződmények vagy képződménycsoportok, geológiai és geomorfológiai képződmények, természeti tájak, természeti területek, életközösségek és ökológiai rendszerek;
- valamint az embert körülvevő környezet fenntartásához kapcsolódó szellemi termékek;
- *h) turizmus és vendéglátás:* a turizmus és a vendéglátás szellemi termékei és tárgyi javai,
- különösen a turisztikai attrakciók, szolgáltatások, a vendéglátó-ipari termékek, valamint a vendéglátás körébe tartozó étel- és italkészítési eljárások.

C. UNESCO Magyar Szellemi Kulturális Örökség

Az UNESCO 2003-ban fogadta el a szellemi kulturális örökség megőrzéséről szóló egyezményt, amely Magyarországon 2006-ban emelkedett törvényi erőre.

A szellemi kulturális örökség alapvetően szóban, tudásban, képességekben, szokásokban megnyilvánuló, élő közösségekhez kapcsolható kulturális gyakorlat, mely közös identitást és folytonosság érzést nyújt számukra. Az egyezmény célja ezen közösségi gyakorlatok, identitások megőrzése és megerősítése, ezáltal a kulturális sokszínűség kölcsönös elismerése.

A szellemi kulturális örökség többek között magában foglalja a szóbeli hagyományok és kifejezési formákat – beleértve a nyelvet, mint az örökség hordozóját, az előadóművészeteket, a társadalmi szokásokat, rítusokat és ünnepi eseményeket, a természetre és a világegyetemre vonatkozó ismereteket és gyakorlatokat, a hagyományos kézművességet.